Aan de leden

Datum
19 mei 2026

Ons kenmerk
U202600246
Lbr. 26/013

Telefoon
070 373 9393

Onderwerp
Begrotingsadvies 2027-2030

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Gemeenten bevinden zich nog steeds in een financieel onzekere tijd. Primair wordt dit veroorzaakt door bezuinigingen van eerdere kabinetten en door de ingeboekte besparingsmaatregelen voor de jeugdzorg vanaf boekjaar 2028. Als de beoogde kostendaling niet behaald wordt, dreigen er forse tekorten te ontstaan bij gemeenten. De Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd onder leiding van Tamara van Ark zal begin 2027 een uitspraak doen over de haalbaarheid van deze besparingsmaatregelen en hoe om te gaan met het verschil tussen kosten en beschikbare middelen voor de jeugdzorg bij gemeenten.

In het Overhedenoverleg van 13 april jl. heeft het kabinet de afspraak rond de Commissie-Van Ark herbevestigd. Daarbij heeft het kabinet onderstreept dat dit advies zwaarwegend en maatgevend is. Het ligt daarom voor de hand dat in de Voorjaarsnota 2027 (gedeeltelijk) compensatie zal volgen indien de kostenstijging zich voortzet en deze niet verwijtbaar is aan gemeentelijk handelen. Daarom kan het in onze visie niet zo zijn dat gemeenten op dit moment vanwege de oplopende kosten voor de jeugdzorg tal van bezuinigingen moeten doorvoeren op andere beleidsterreinen. Of lasten moeten verhogen om de begroting vanaf 2028 sluitend te krijgen.

Dit levert op de korte termijn onzekerheid op voor u als gemeente. Veelal tegelijkertijd met de opgave om in uw gemeente te komen tot afspraken voor een meerjarig financieel kader voor 2027 tot en met 2030, vanwege de lokale coalitieonderhandelingen.

Deze onzekerheid maakt dat de VNG zich genoodzaakt ziet om ook dit jaar een begrotingsadvies af te geven. Onze leden hebben namelijk de wens uitgesproken een eenduidige lijn te hanteren over hoe gemeenten de jeugdzorg in hun begroting opnemen. De onzekerheid wordt nog versterkt door de ingeboekte besparing op de Huishoudelijke Hulp in de Wmo, vanaf 2029. Deze is vastgelegd in het coalitieakkoord van het kabinet-Jetten, maar hier is nog geen beleidsmatig plan voor opgesteld.

Over de onzekerheid rondom de herijking van het Gemeentefonds geeft de VNG geen begrotingsadvies. Gemeenten dienen hiervan zelf een inschatting te maken, op basis van de informatie uit de meicirculaire 2026.

Voor de totstandkoming van dit advies is overleg gevoerd met het provinciaal vakberaad van toezichthouders. Hun zienswijze is opgenomen in het advies. Het begrotingsadvies is ter informatie ook gedeeld met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Het advies sluit aan bij ons begrotingsadvies uit 2025.

Begrotingsadvies 2027-2030

1. **Maak de begroting voor 2027 sluitend.**
   We adviseren ten minste boekjaar 2027 structureel en reëel sluitend te maken, zodat de toezichthouder de gemeente niet onder preventief toezicht stelt.

2. **Breng vanaf 2028 baten en lasten voor jeugdzorg in balans met stelposten, waarbij u de lasten voor jeugdzorg zo realistisch mogelijk raamt.**
   Maak een realistische inschatting voor de kosten voor 2028 en verder, waarbij u aangeeft met welke maatregelen u de beïnvloedbare kosten tracht te verlagen, zoals de toezichthouder wenst. Neem daarnaast de volgende stelposten op:

   A. **Stelpost aanvullende maatregelen**
      Er zijn aanvullende maatregelen gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2025 die vanaf 2028 financieel vertaald zijn in een bezuiniging. Dit gaat onder andere over de invoering van een eigen bijdrage (€ 260 miljoen) en het sturen op de verkorting van de trajectduur (€ 68 miljoen).

      Het advies is, evenals vorig jaar, om deze maatregelen budgetneutraal te maken: korting versus besparing/inkomsten. Bijvoorbeeld door middel van een stelpost (“Besparing trajectduur” en “Inkomsten eigen bijdrage”).

      Zienswijze toezichthouder
      De toezichthouder heeft aangegeven dat hij deze stelposten zal toestaan. Het rijk is immers verantwoordelijk voor tijdige invoering van wet- en regelgeving. Bij uitstel of afstel van wet- en regelgeving geldt dat dit voor rekening en risico rijk is.

   B. **Stelpost Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd**
      Gemeenten doen er alles aan om via besparingsmaatregelen de kosten van jeugdzorg aan te laten sluiten bij het beschikbare budget. Vanaf 2028 is dit vanwege de ingeboekte bezuinigingen een enorme opgave. Begin 2027 zal de **Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd** zich uitspreken over de balans tussen kosten en budget, over 2026/2027 en ook over 2028 en verder. Het is zeer onwenselijk om nu al bezuinigingen op andere beleidsterreinen in te boeken vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg, terwijl het oordeel van de deskundigencommissie begin 2027 pas volgt.

      Het advies is om wederom een stelpost op te nemen voor het resterende tekort na realistische raming van de lasten jeugdzorg en de toepassing van de hierboven genoemde stelposten, namelijk de aanvullende maatregelen besparing trajectduur en eigen bijdrage.

Voer in de begroting vanaf 2028 deze nieuwe stelpost op onder de titel *"*Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd*"*. De VNG hanteert als uitgangspunt artikel 108 lid 3 van de Gemeentewet: medebewind is voor rekening en risico rijk – dus we brengen baten en lasten voor jeugdzorg in balans.

Zienswijze toezichthouder
Voor deze stelpost geeft de toezichthouder aan dat hij op basis van de geldende wet- en regelgeving, en het daarop gebaseerde Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK), niet akkoord kan gaan met deze stelpost. Dit geldt zolang er geen zwart-op-wit toezegging van het kabinet is dat het de kosten volledig compenseert naar aanleiding van de uitspraken van de deskundigencommissie.

3. Gebruik een stelpost voor de huishoudelijke hulp Wmo

Vanaf 2029 wordt er structureel € 1 miljard uit het Gemeentefonds genomen, omdat het kabinet het voornemen heeft om de huishoudelijke hulp als algemene voorziening grotendeels te schrappen. Tot op heden is nog onduidelijk hoe dit vorm krijgt, terwijl de korting al wel verwerkt is. Daarmee is het onduidelijk of en in welke mate gemeenten deze kosten moeten blijven maken vanaf 2029.

Het advies is om de vanaf 2029 ingeboekte bezuiniging op huishoudelijke hulp via een stelpost teniet te doen onder de titel "Afschaffing huishoudelijke hulp".

Zienswijze toezichthouder
Mogelijk gaan de toezichthouders deze stelpost toestaan, maar dit moeten zij bestuurlijk nog accorderen. Als dat gebeurt, komt er een aanvulling op de begrotingscirculaire. Tot die tijd is het noodzakelijk hierover met de toezichthouder te overleggen. Het rijk is verantwoordelijk voor tijdige invoering van wet- en regelgeving. Bij uitstel of afstel van wet- en regelgeving geldt dat dit voor rekening en risico rijk is.

4. Neem passages op over de stelposten in de risicoparagraaf

Er zijn risico's die gemeenten moeten nemen door het opnemen van deze stelposten. Wij adviseren om hierover deze passages op te nemen in de risicoparagraaf:

"In de Voorjaarsnota 2025 zijn afspraken gemaakt over het zwaarwegende advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in 2027 met betrekking tot de kosten die gemeenten maken voor jeugdzorg. Deze afspraken heeft het huidige kabinet in het Overhedenoverleg van 13 april 2026 herbevestigd. Vooruitlopend op deze vervolgafspraken zijn in deze begroting stelposten opgenomen, omdat we erop vertrouwen dat het rijk zich aan de gemaakte afspraken houdt."

"In de Voorjaarsnota 2026 is een korting toegepast op het Gemeentefonds vanwege het afschaffen van de huishoudelijke hulp in de Wmo. Het is nog onduidelijk hoe deze bezuiniging wordt ingevuld, wat maakt dat wij de korting vanaf 2029 via een stelpost tenietdoen. Deze stelpost is onder voorbehoud van goedkeuring door de toezichthouder."

Gegeven de onzekerheid ten aanzien van het volledig opvolgen van het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd, adviseren wij dat u aanvullend een financiële raming maakt van dit risico en dit verwerkt in uw weerstandsvermogen.

Mogelijkheden specifieke stelposten onderuitputting
Daarnaast wijzen we u graag op mogelijkheid tot het opnemen van specifieke stelposten onderuitputting, die na toestemming van de toezichthouder kunnen worden benut. Zie hiervoor ook het nieuwsbericht: Aanpassing toezichtskader voor stelposten onderuitputting | VNG. Uw toezichthouder heeft u hierover geïnformeerd in de begrotingscirculaire, en het GTK zal hierop aangepast worden.

Meer informatie
Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze ledenbrief, dan kunt u contact opnemen met ons Klantcontactcentrum via info@vng.nl of 070-373 83 93.

Tot slot
De voortdurende onzekerheid over de financiën vraagt veel van u als gemeentebestuur, maar ook van uw gemeentelijke organisatie en uw partners. Zeker in tijden van coalitievorming. Als VNG blijven we ons daarom in alle contacten met het rijk onverkort inzetten om die onzekerheid zo veel mogelijk te beperken.

Ik vertrouw erop dat ons advies behulpzaam is bij het gesprek binnen uw gemeente over uw meerjarenbegroting 2027-2030.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

dr. mr. L.K. Geluk
Algemeen directeur